

Govor poslanca Kluna

v državnem zboru dne 1. maja 1888.

(Dalje.)

Gledé nasvetovane resolucije v budgetnem odseku rekel je naučni minister, kakor je v poročilu na strani 35, tako-le (čita):

„Naučna uprava bo z največjo pazljivostjo zasledovala predmet resolucije ter letos resno skušala rešiti to vprašanje, ki more na eni strani ustreči željam slovenskim, na drugi pa opravičenim zahtevam naučne uprave, ki želi, da se učni namen v nemščini zaradi tega kolikor mogoče doseže, da morejo učenci v višjih razredih lahko poslušati pouk v nemškem jeziku.“

Ravno tako je danes govoril Nj. ekselencija. Res je čudno, da leta in leta potrebuje naučna uprava, da se odloči ustreči zahtevi slovenskega naroda, in da ni treba dolgih preiskavanj, kedar se gre za to, proti željam in pravicam slovenskega naroda kaj storiti. (Tako je! na desnici.)

Kar čez noč nas iznenadijo pomenljive naredbe in ukazi, kakor se je to n. pr. zgodilo gledé zvišanja šolnine, z ukazom, po katerem so se odpravile srednje šole; o tem si dovolim opomniti, da o gimnaziji v Kranji ni potreboval nobenih informacij in poizvedovanj in če sem prav poučen, izdal se je ta ukaz proti nasvetu, ki ga je s tehtnimi vzroki izdalo oblastvo, ki ima v prvi vrsti o tem soditi. Mogoče, da je gimnazijsko vodstvo v Kranji izrazilo svoje mnenje, ki pa po mojih mislih ni bilo odločilno za ministerstvo, ker bi to bila sodba o lastni stvari, ker je znano da učitelji raje bivajo v glavnih mestih nego v mestih po deželi.

Pa tudi od Nj. ekselencije posebno povdarjani vzrok gledé nemščine ne more opravičevati tega koraka visoke naučne uprave. Omenl sem že, da se je poskus s slovenskimi oddelki v Ljubljani popolnoma obnesel, zato smemo misliti, da manjka le dobre volje, ker se odlaša s takimi paralelnimi razredi v ostalih deželah.

Smešno je že, da nam vedno povdarjate važnost nemškega jezika, ker o tem od nas nikdo ne dvomi. Najbolj smešno pa je to, kakor je storil gospod predgovornik, da nam priporočajo nemščino, ker je svetovni jezik. Ravno zaradi tega ne potrebuje privilegija, si ga marveč sam pridobi. (Prav res! na desnici.)

Prav brez potrebe se sklicuje na armado in vojno upravo, ker kmalu nebo potrebnih sposobnih podčastnikov, kakor smo nedavno slišali od enega govornika z one (leve) strani visoke zbornice. Vprašam: Ali nimamo skupne armale in ali se podčastniki nabirajo samo iz dežel te državne polovice in ne tudi iz dežel ogerske krone? (Prav res na desnici.) Od kod torej pride, če je to res, da se vojna uprava obrača vedno le na naše dežele in ne tudi v enaki meri na dežele ogerske krone?

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — Deželni zbor kranjski. Dne 20. t. m. zbral se je deželni zbor kranjski na klic cesarjev, da izreče svojo zadnjo besedo o konverziji našega zemljišno-odveznega dolga, potem ko je državni zbor že pooblastil c. kr. ministerstvo, da sme pogodbo, sklenjeno z deželo kranjsko, predrugačiti v smislu načrta konverzije tega deželnega dolga. — Razprava deželnega zbora bila je kratka in postopanje njegovo bilo je odločno. Prvi dan volil se je na predlog Murnikov finančni odsek 15 členov, ta je po temeljiti razpravi predloge deželnega odbora sprejel nespremenjene. V drugi seji poročal je poročevalec odsekov poslanec Šuklje in ves zbor pritrdil je soglasno predlogom odsekovim. S tem je sklenjeno, da se sedanji deželni zemljišno-odvezni dolg spremeni v 4% deželni dolg 4 milijonov goldinarjev, ki se bode povrnil v teku prihodnjih 40 let, in da se izdaja teh novih dolžnih pisem prepusti dunajskemu denarnemu zavodu „Union-Bank“ po ceni 95 gld. 50 kr. za 100 gld. Vspeh konverzije za deželni zaklad pa bo ta, da se bode pri deželnemu gospodarstvu vsakoletna redna potrebščina po sedanjih razmerah zmanjšala za 80.000 gld. Koncem druge in zadnje seje predlagal je poslanec Krsnik, da deželni zbor svoje sočutje izreče in pa željo po povračilu zdravja deželnemu glavarju grofu Thurnu, ki je bil po bolezni zadržan, voditi sedanjo zasedanje deželnega zbora. Deželnega glavarja namestnik gosp. Grasselli izrekel je svojo zadovoljnost o soglasnem sklepu deželnega zbora in pa nado, da bode ravno sklenjena konverzija deželi v veliko korist; v klic hvaležnosti do cesarja, ki je po svojem sklepu omogočil to važno denarno operacijo, pritrdili so s trikratnimi živio in slavaklici navdušeno vsi navzoči poslanci. — Poslanci: baron Apfaltrern, Lichtenberg in dr. Moše bili so po bolezni zadržani vdeležiti se zborovanja, poslanec dr. Poklukar pa po svojem poslu v delegacijah.

— **Delegacije** bodo, kakor se nam poroča z Buda-Pešta, skoraj gotovo jutri končale svoje delovanje. V ponedeljek bil je na obedu pri cesarju med drugimi tudi poslanec dr. Poklukar. Pri razgovoru po obedu nagovoril je cesar tudi tega poslanca vprašaje ga kaj dela deželni zbor kranjski. Ko mu je dr. Poklukar poročal, da je zbor že v drugi svoji seji soglasno pritrdil konverziji zemljiškega dolga in tudi po svojem predsedniku zahvalo izrekel Njegovemu veličanstvu, izrekel je cesar svojo zadovoljnost o ugodni denarni operaciji. Dr. Poklukar je dalje odgovoril, da bode ta korak deželi posebno dobro došel sedaj, ko povikšanje davka na žganje žuga precej znižati deželne dohodke iz tega vira. V obče je cesar pri razgovoru izrekal in kazal veliko zadovoljnost o postopanju delegacij in pa o boljšanji splošnega položaja, ki od dne do dne vekša nado na ohranitev miru.

— † **Poslanec Greuter.** Dne 22. t. m. umrl je v Innsbrucku slavnoznani državni poslanec tirolski profesor Josip Greuter po dolgi bolezni, v 73. letu svoje

starosti. Kakor vsi konservativni tirolski poslanci, bil je tudi pokojni Greuter zvest zaveznik slovenskih poslancev in ves dolgi čas od 1864 naprej eden najodličnejših govornikov državnozbornice. Z zadnjim svojim govorom o vseučiliščih naših prizadel je odločilni udarec bivšemu naučnemu ministru Conrad-u; dve leti sem pa je po nekoliko mrtvoudno zadetih možganah tako pešal, da se ni mogel več vdeleževati političnega delovanja. Slovesci hranijo svojemu poštemu soboritelju vedno hvaležni spomin. — Prav tako hvaležno spominjali so se pokojnega k desnici spadajoči poslanci avstrijske delegacije s tem, da so deželnemu glavarju Tirolskemu, baronu Rapp-u izrekli svoje sočutje o zgubi, ki je po smrti Greuterjevi zadela deželo Tirolsko in pa državni zbor.

— Kmetijsko potovalno predavanje v Št. Vidu nad Vipavo, ima tajnik c. kr. kmetijske družbe Gustav Pirc v petek 29. t. m. (na sv. Petra in Pavla dan) popoldne ob 4. uri.

— Stritarjevih zbranih spisov prišel je na svetlo 49. snopič.

— Na kresni večer, ogledavalo si je mestno in kmetijsko občinstvo po deželi, kakor vsako leto, brezštevne ta večer goreče krese.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Povodom prihoda nemškega generala grofa Waldersee, posebnega poslanika Nemške države po cesarju naznaniti nastop vlade nemške države po cesarju-kralju Viljem-u II. na Dunaj, vrnil se je grof Kalnoky za en dan nazaj na Dunaj, da je sprejel tega izrednega poslanika, ga povabil, stanovati na cesarskem dvoru in ga naprositi, da se poda v Buda-Pest, kjer sedaj naš cesar stoluje, da mu osebno izroči ono naznanilo.

Taki poslaniki sprejemajo se povsod z izrednem odlikovanjem in tako ravna se naravno tudi z grofom Waldersee, ki je pri našem dvoru posebno čislana oseba.

Sicer nastopajo tudi tukaj z raščečo vročino pasji dnevi, čas politične in družbinske tihote, ker mnogo število uradnikov in vojakov, kakor tudi premožnejši del prebivalstva odmikava se za čas gorkega poletnega časa v hladnejša zatišja na deželi, izrekoma na hribovske kraje in kopeli.

Buda-Pest. — Avstrijska delegacija imela je svojo prvo sejo dne 9., drugo dne 18., tretjo dne 23., četrto dne 25. junija, danes 27. in jutri 28. t. m. pa bodo zadnje seje, v katerih se bodo rešili pred še ne rešeni proračuni in izredni krediti, in se bodo sprejemala naznanila ogerske delegacije, tako, da se v poslednji seji more potrditi soglasje sklepov obeh delegacij.

Skupne potrebščine za leto 1889. razdele se po predlogih vladni in soglasnih sklepov delegacij tako:

Redna potrebščina.

I. poglavje: Ministerstvo unanjih zadev

1. naslov: a) osrednje vodstvo	557.600 gld.
b) dispozicijski zaklad	500.000 „
2. „ diplomatiški troški	1.272.100 „
3. „ konsulatski troški	867.650 „
4. „ podpora avstrij.-ogr. Lloydu	1,300.000 „
skupaj:	4,997.350 gld.
Po odbitih dohodkih z	385.260 „
ostane nepokrita potrebščina	4,112.090 gld.

II. poglavje: Vojno ministerstvo.

A. vojna

1. naslov: osrednje vodstvo	490.789 gld.
2. „ vojna teritorijalna in krajna poveljništva	501.272 gld.
3. „ vojne intendance in strokovno nadzorništvo	870.605 „
4. „ vojno duhovništvo	151.440 „
5. „ vojna pravosodna uprava	345.697 „
6. „ višja poveljništva in štabi	1,870.892 „
7. „ vojna telesa in splošni vojniški stroški	24,397.454 „
8. „ vojaška izobraževališča	1,288.308 „
9. „ tehniški in upravni vojniški komité	150.932 „
10. „ zaloge živeža	587.127 „
11. „ zaloge postelj	39.225 „
12. „ oskrbovalnice za opravo	156.058 „
13. „ tehniško topničarstvo	2,953.135 „
14. „ zaloga voznih priprav	80.438 „
15. „ pionirsko vozno gradivo	35.000 „
16. „ genieska vodstva	2,380.229 „
17. „ vojaški zemljepisenski zavod	356.085 „
18. „ vojaško zdravništvo	3,278.257 „

V javni seji dne 25. t. m. poročal je najpred dr. Poklukar o proračunu skupnega finančnega ministerstva, skupnega računskega dvora in o dohodkih iz carine. Te poročila je poročevalec samo v bistvenih delih z besedo pojasnil in delegacija je predlogom pritrdila brez izgovora. Ravno tako se je rešilo poročilo Dumba o Bosenskem kreditu in pa poročilo baron Nadherni-jevo o proračunu za vojniško mornarico.

Po javni seji, katera je bila končana kmalu po 12 uri, pričela se je v budgetnem odseku razprava o izrednem kreditu 47 milijonov. Pri tej razpravi govoril je vojni minister Bauer in pa poročevalec grof Falkenhayn do $\frac{1}{2}$ 3, potem pa se je na predlog Hausnerjev, ker je bil prvi del delegatov na 5. uro povabljen k cesarju na obed, seja sklenjena in nadaljevanje prenešeno na 8. uro zvečer.